

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Ansökan om stämning

Kärande

Konkurrensverket, 103 85 STOCKHOLM

Svarande

AB Strömstads Badanstalt, 556466-2731
Badhusgatan 2
452 30 Strömstad

Ombud:

Advokat Mikael Åström
Jur kand Ingrid Sondell
Setterwalls advokatbyrå
Box 11235
404 25 Göteborg

Saken

Förbud mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet enligt
3 kap. 27-29 §§ konkurrenslagen (2008:579)

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

Yrkande

1. Konkurrensverket yrkar att AB Strömstads Badanstalt ska förbjudas att bedriva:
 - a) Gymverksamhet, såsom gruppträning med instruktör och tillgång till styrketräningsmaskiner, konditionsmaskiner samt fria vikter.
 - b) Dagspaverksamhet, såsom tillgång till relaxavdelning och försäljning av spabehandlingar samt spaartiklar.
 - c) Säljverksamheter som väsentligen överensstämmer med de i a och b angivna verksamheterna.

Badanstalten ska ha upphört med dessa säljverksamheter senast sex (6) månader efter att domen har vunnit laga kraft.
2. Konkurrensverket yrkar att förbudet ska förenas med ett vite om två miljoner (2 000 000) kronor.

Innehåll

Grunder	4
Utveckling av grunderna för talan	5
Allmänt om AB Strömstads Badanstalt	5
De ifrågasatta verksamheterna	6
Offentlig säljverksamhet	8
Offentlig aktör	8
Säljverksamhet som omfattas av 1 kap. 5 § första stycket KL	8
Relevant marknad	8
Inledning	8
Gymverksamheten	9
Spaverksamheten	11
Marknadsförhållanden	15
Marknaden för gymföretag i Strömstads kommun	15
Marknaden för dagsspan i Strömstads och Tanums kommuner	16
Konkurrensbegränsningen	17
Allmänt	17
Samdrifts- och samlokaliseringsfördelar	18
Förmånliga hyresvillkor	19
Finansiella fördelar	20
Badanstaltens närvaro på marknaderna	21
Sammanfattning konkurrensbegränsning	22
Förenlighet med lag	22
Inledning	22
Gymverksamhet	23
Spaverksamhet	24
Konkurrensverkets sammantagna bedömning och vitet	25
Sammantagen bedömning	25
Vitet	26
Bevisuppgift	26

Grunder

1. AB Strömstads Badanstalt (Badanstalten), som är ett av Strömstads kommun helägt aktiebolag, bedriver:

- a) Gymverksamhet, såsom gruppträning med instruktör och tillgång till styrketräningsmaskiner, konditionsmaskiner samt fria vikter.
- b) Dagsspaverksamhet, såsom tillgång till relaxavdelning och försäljning av spabehandlingar samt spaartiklar.

Såväl gym- som dagsspaverksamheten utgör säljverksamheter som omfattas av 1 kap. 5 § första stycket konkurrenslagen.

2. Strömstads kommun har ett direkt dominerande inflytande över Badanstalten genom ägarskap. Bestämmelsen i 3 kap. 27 § KL ska därför, enligt 3 kap. 28 § KL, tillämpas på Badanstalten.

3. Badanstalten har i egenskap av offentlig aktör konkurrensfördelar jämfört med privata aktörer. Vidare har Badanstalten en stark position såväl på marknaden för gym i Strömstads kommun som på marknaden för dagsspan i Strömstads och Tanums kommuner. Dessa förhållanden medför att:

- a) Badanstaltens gymverksamhet snedvrider, eller är ägnad att snedvrیدا förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden för gym i Strömstads kommun; eller hämmar, eller är ägnad att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens.
- b) Badanstaltens dagsspaverksamhet snedvrider, eller är ägnad att snedvrیدا förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden för dagsspan i Strömstads och Tanums kommuner; eller hämmar, eller är ägnad att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens.

4. Vare sig gym- eller dagsspaverksamheten är förenliga med den kommunala kompetensen och därmed inte heller förenliga med lag i den bemärkelse som avses i 3 kap. 27 § tredje stycket KL.

Utveckling av grunderna för talan

Allmänt om AB Strömstads Badanstalt

5. Badanstalten är ett av Strömstads kommun helägt aktieföretag. Enligt bolagsordningen ska Badanstalten bedriva bad- och friskvårdsverksamhet inom Strömstads kommun och enligt ägardirektiven ska Badanstalten, med iakttagande av de kommunala självkostnads- och likställighetsprinciperna, främst tillgodose kommuninvånarnas behov av simhall.
6. Badanstaltens lokaler är centralt belägna i Strömstad och innehåller en fullskalig friskvårdsanläggning med simhall, spa- och gymanläggning. Byggnaden, som ägs av det kommunala fastighetsbolaget AB Strömstadslokaler (Fastighetsbolaget), är kulturmärkt och inrymmer även bland annat en gästhamnservice och viss privat verksamhet, såsom ett café och en restaurang. Badanstaltens hyra till Fastighetsbolaget har bestämts utifrån Badanstaltens uppskattade betalningsförmåga samt Fastighetsbolagets kostnader för lokalerna. Hyran understiger Fastighetsbolagets kostnader för lokalerna.
7. Simhallen har en 25 * 8 meter stor bassäng med 28 gradigt saltvatten samt en vattensprutande barnpool med rutschkana och 32 gradigt sötvatten. Längs hela simhallens ena långsida går fönster från golv till tak med utsikt mot inloppet till Strömstads gästhamn.
8. Badanstalten driver även ett flytande kallbadhus som är beläget längs med Strömstads strandpromenad. I kallbadhuset finns bland annat två bastur med panoramautsikt, hopptorn, soldäck och omklädningsrum med varma och kalla duschar.
9. Badanstalten har tolv fast anställda samt ett tjugotal timmanställda. Badanstaltens totala omsättning för år 2010 uppgick till 10,8 miljoner kronor med 61 567 kronor i vinst (för historiska siffror, se *tabell 1* nedan).¹

¹ Badanstaltens årsredovisning 2010, bilaga 18.

Tabell 1: Badanstaltens totala omsättning, resultat, besöksantal och driftsbidrag från år 2000 till år 2010.²

År	Omsättning (kr)	Resultat (kr)	Besöksantal/år (st)	Driftsbidrag (kr)
2000	3 342 823	327 243	102 000	1 500 000
2001	5 089 390	22 193	108 000	1 500 000
2002	6 201 617	28 299	100 090	1 050 000
2003	7 088 638	50 269	110 000	1 050 000
2004	7 410 181	6 919	117 000	1 000 000
2005	8 013 793	45 756	116 000	850 000
2006	8 706 881	92 575	113 000	600 000
2007	9 174 260	49 582	109 000	600 000
2008	9 880 102	62 232	117 000	400 000
2009	9 917 488	186 782	116 390	400 000
2010	10 763 027	61 567	117 751	0

10. Strömstads kommun gav mellan åren 1997 till 2009 ekonomiskt stöd till Badanstalten i form av driftsbidrag motsvarande totalt 14 miljoner kronor.³
11. I dagsläget betalar kommunen Badanstalten 459 000 kronor årligen för att erbjuda simundervisning till elever vid kommunens skolor.⁴

De ifrågasatta verksamheterna

Badanstaltens gymverksamhet

12. Badanstaltens gymverksamhet disponerar en gruppträningsal, en spinningal med 21 spinningcyklar, 16 styrketränings- och 20 konditionsmaskiner och två solarier. Badanstalten erbjuder cirka fem gruppträningspass per dag (både dag- och kvällstid) samtliga dagar i veckan. I gymverksamheten arbetar för närvarande tre heltidsanställda och ett tjugotal timanställda gruppträningsinstruktörer.
13. Badanstalten säljer sina gymtjänster enbart i form av kombinationskort som ger tillgång till gymverksamhet, simhall, omklädningsrum och bastu.⁵ Badanstaltens omsättning för gymverksamheten uppgick år 2010 till 3,8 miljoner kronor. Gymverksamheten har under åren 2005 till 2010 ökat sin omsättning med 22 procent (se tabell 2 nedan).

² Badanstaltens årsredovisningar från år 2000 till år 2010, bilagorna 8-18 och skrivelse från Strömstads kommun, bilaga 19, s. 1.

³ Skrivelse från Strömstads kommun, daterad den 13 oktober 2011, bilaga 19, s. 1

⁴ Skrivelse från Badanstalten, daterad den 14 juni 2011, bilaga 5, s. 1, och skrivelse från Strömstads kommun, daterad den 13 november 2011, bilaga 19, s. 1.

⁵ Skrivelse från Badanstalten, daterad den 14 juni 2011, bilaga 5.

Tabell 2: Badanstaltens totala omsättning, omsättning gym, antal registrerade gymbesök och medlemmar från år 2005 till år 2010.⁶

År	Total omsättning (kr)	Omsättning gym (kr)	Del av total omsättning	Besök gym/år	Medlem gym
2005	8 013 793	3 144 000	40 procent	49 360	1 480
2006	8 706 881	3 300 000	38 procent	48 266	1 530
2007	9 174 260	3 276 000	36 procent	47 144	1 510
2008	9 880 102	3 492 000	35 procent	52 826	1 550
2009	9 917 488	3 552 000	36 procent	53 044	1 560
2010	10 763 027	3 840 000	36 procent	54 527	1 650

Badanstaltens spaverksamhet

14. Badanstaltens spaverksamhet disponerar fem behandlingsrum, ett relaxrum, bastu och jacuzzi. Spaverksamheten har öppet dag- och kvällstid samtliga dagar i veckan. För närvarande arbetar fyra heltidsanställda i spaverksamheten.⁷
15. Badanstaltens spakunder får alltid tillgång till relaxavdelning, gymverksamhet och simhall.⁸ Inom ramen för spaverksamheten sker även försäljning av behandlingar och spaartiklar, framförallt spa produkter från företaget Kerstin Florian som Badanstalten har ett särskilt avtal med. Det är inte möjligt att köpa behandlingar separat, det vill säga utan tillgång till relaxavdelning, gymverksamhet och simhall.⁹
16. Badanstaltens omsättning för spaverksamheten uppgick år 2010 till 3,4 miljoner kronor. Spaverksamheten har under åren 2005 till 2010 ökat sin omsättning med 62 procent (se *tabell 3* nedan).

⁶ Skrivelse från Badanstalten, daterad den 14 juni 2011, bilaga 5, s. 2-3, samt, skrivelse från Badanstalten, daterad den 22 augusti 2011, bilaga 6, s. 1.

⁷ E-post från Badanstalten, daterad den 17 februari 2012, bilaga 33.

⁸ Skrivelse från Badanstalten, daterad den 14 juni 2011, bilaga 5, s. 3.

⁹ Skrivelse från Badanstalten, daterad den 14 juni 2011, bilaga 5, s. 4.

Tabell 3: *Badanstaltens totala omsättning, omsättning spa och antal registrerade spabesök från år 2005 till år 2010.*¹⁰

År	Total omsättning (kr)	Omsättning spa (kr)	Del av total omsättning	Besök spa/år
2005	8 013 793	2 070 360	~26 procent	3 674
2006	8 706 881	2 261 180	~26 procent	4 084
2007	9 174 260	2 259 950	~25 procent	4 253
2008	9 880 102	2 315 850	~23 procent	4 070
2009	9 917 488	3 109 120	~31 procent	4 457
2010	10 763 027	3 356 885	~31 procent	4 306

Offentlig säljverksamhet

Offentlig aktör

17. Bestämmelsen i 3 kap. 27 § KL gäller för stat, kommun eller landsting. Enligt 3 kap. 28 § KL omfattas även verksamhet i en annan juridisk person som exempelvis en kommun har ett dominerande inflytande över genom ägarskap, finansiell medverkan, gällande regler eller på annat sätt. Det som sägs om kommunen tillämpas då på den juridiska personen.
18. Badanstalten ägs till 100 procent av Strömstads kommun och är därmed en sådan offentlig aktör som omfattas av reglerna i 3 kap. 27 § KL.

Säljverksamhet som omfattas av 1 kap. 5 § första stycket KL

19. Badanstalten bedriver ekonomisk och kommersiell verksamhet i konkurrens med privata företag vars verksamhet bedrivs i vinstsyfte. Den ifrågasatta verksamheten består i att på marknaden erbjuda spa- och gymtjänster. Detta utgör sådan säljverksamhet som omfattas av 1 kap. 5 § första stycket KL.

Relevant marknad

Inledning

20. Enligt 3 kap. 27 § KL är det konkurrensen på den relevanta marknaden som bedöms. Vid avgränsningen av den relevanta marknaden ska dels produktmarknaden, dels den geografiska marknaden bestämmas.
21. I den relevanta produktmarknaden ingår produkter som är inbördes utbytbara med hänsyn till egenskaper, pris, användning, konsumenters och andra användares uppfattning samt faktiska substitutionsmöjligheter med mera.¹¹

¹⁰ Skrivelse från Badanstalten, daterad den 14 juni 2011, bilaga 5, s. 2-3, samt, e-post från Badanstalten, daterad den 17 februari 2012, bilaga 33. Omsättnings- och besökssiffror innefattar intäkter/besök från samtliga spabesökare, det vill säga både spagäster (som köpt tillkommande behandlingar) och relaxgäster (som de som inte har gjort det).

¹¹ Prop. 2008/09:231, s. 58.

22. Den relevanta geografiska marknaden kan uppfattas vara det område där de företag som utbjuder eller efterfrågar produkterna verkar, och i vilket konkurrensvillkoren är tillräckligt homogena för att området ska kunna särskiljas från närliggande områden som har märkbart annorlunda konkurrensvillkor.¹²
23. I förevarande fall ifrågasätts två av de verksamheter Badanstalten bedriver, gymverksamheten och spaverksamheten. Dessa tjänster befinner sig på två olika relevanta marknader, vilka redogörs för nedan.

Gymverksamheten

Relevant produktmarknad

24. Träning kan ta en mängd former. Idrotter som fotboll, skidåkning, simning, kampsport, löpning, yoga med flera har alla positiva effekter på såväl hälsan som välbefinnandet. I den grad det hos konsumenter finns starka preferenser för den ena eller den andra idrottsaktiviteten kan de dock sägas befinna sig på distinkta marknader.
25. Av Riksidrottsförbundets årliga undersökning "Svenska folkets idrottsvanor" framgår att styrketräning är svenska folkets mest populära motionsform efter gång/promenader. På tredje plats ligger löpning/jogging.¹³
26. Träning på gym skiljer sig i många avseenden från andra träningsformer. Framförallt särskiljer sig gymträning genom att ge utövaren möjlighet att forma och stärka muskelgrupper i hela kroppen, vilket många utövare eftersträvar. Utmärkande för gym är också allsidigheten i träningen.
27. Moderna gym tillhandhåller inte bara maskiner för styrke- och konditions-träning, utan erbjuder även gruppträningspass av olika slag. Därmed finns möjlighet att träna inte bara samtliga muskelgrupper och kondition, utan även motorik och smidighet. Få andra träningsformer kan mäta sig med den mångsidiga träning som tillgång till en gymanläggning ger möjlighet till.
28. Tillgängligheten är ett annat utmärkande drag hos gym. De flesta större gym har generösa öppettider och erbjuder ofta gruppträningspass från morgon till kväll. På så sätt särskiljer sig gymträning från de flesta andra organiserade träningsformer, där antalet träningstillfällen är begränsade och inträffar på bestämda tidpunkter.

¹² A. st.

¹³ Riksidrottsförbundet, *Svenska folkets idrotts- och motionsvanor*, 2011, bilaga 2, s. 5.

29. Många andra träningsformer, som lagidrott, racketsporter med flera, förutsätter samordning från två eller flera personer. Gymträning däremot kan ske med eller utan medutövare. Eftersom träningen sker inomhus är den också, till skillnad från exempelvis löpning och längdskidåkning, oberoende av väderförhållanden och säsong.
30. Mot den bakgrunden skiljer sig gymträning från andra träningsformer i så många avseenden att gymträning inte kan anses utbytbar med andra träningsformer. Det finns i förevarande mål inte anledning att göra en snävare avgränsning och dela upp marknaden för gymträning i undermarknader.
31. Mot denna bakgrund bör den relevanta produktmarknaden avgränsas till marknaden för gymtjänster.

Relevant geografisk marknad

32. Av Riksidrottsförbundets undersökning "Svenska folkets träning med motionsgymna, aerobics och styrketräning" framgår att närhet till hem/arbete spelar störst roll när konsumenter väljer gym.¹⁴ Samtal med Friskvårdsföretagens branschorganisation (FRISK) bekräftar denna bild. Enligt organisationen är sex till tio minuters färdväg ungefär så långt som konsumenter i allmänhet är villiga att ta sig för att få tillgång till gym.
33. Strömstad ligger inte i närheten av några andra tätorter med gym. Individer som både bor och dagtid vistas i Strömstad är därför i praktiken hänvisade till de gym som finns tillgängliga inom orten. Närmaste övriga gym inom Sveriges gränser är lokaliserat fyra mil söder om Strömstad i Tanumstrand.
34. Individer som arbetar på annan ort kan eventuellt ha tillgång till gym i anslutning till arbetsplatsen. Av cirka 12 000 boende i Strömstad arbetade endast 542 individer på annan ort under 2010 enligt SCB:s statistik.¹⁵ Enligt samma statistik arbetspendlade 1 527 individer in till Strömstad under 2010.¹⁶
35. Eftersom en så liten andel av Strömstads potentiella gymutövare arbetar på annan ort saknas grund för ett antagande om att gym i kringliggande orter skulle ingå på samma relevanta geografiska marknad som gym i Strömstads kommun.

¹⁴ Riksidrottsförbundets rapport *Svenska folkets träning med motionsgymna, aerobics och styrketräning*, 2001, bilaga 3, s. 7.

¹⁵ Statistik från SCB, bilaga 7.

¹⁶ A. st.

36. Av uppgifter från Badanstalten och Westcoast framgår dessutom att deras gymtjänst huvudsakligen nyttjas av Strömstads kommuninvånare.¹⁷ Mot den bakgrunden kan slutsatsen dras att den relevanta geografiska marknaden är lokal och som störst omfattar Strömstads kommun.
37. Det saknas i förevarande mål anledning att ta ställning till om den relevanta geografiska marknaden omfattar ett mindre geografiskt område än Strömstads kommun.
38. Den i målet relevanta geografiska marknaden för gymtjänster är Strömstads kommun.

Spaverksamheten

Relevant produktmarknad

39. **spa** (efter den belgiska kurorten Spa), inrättning som erbjuder varierande slag av kroppsvård m.m. av kurortskaraktär. Programmet på ett spa kan omfatta exempelvis massage, avslappning, bassänghad, fysisk aktivitet samt hud- och hårvård. Vissa span erbjuder även hälsorådgivning, vegetarisk kost m.m.¹⁸
40. Enligt International Spa Association (ISPA) handlar spaupplevelsen om en helhetssyn på kropp och själ och kan beskrivas som "... tid för avslappning, reflektion, förnyelse och glädje".¹⁹ De ord som spabesökare främst förknippar med spa är avkoppling, lugn & ro, njutning, behandling, lyx, massage, välbefinnande samt relax.²⁰
41. Enligt branschorganisationen Svenska Spahotell är det av vikt att spaföretag uppfyller fyra hörnstenar: beröring, rörelse, kost och mental stimulans. Svenska Spahotell menar också att närheten till vatten är av stor vikt. I spaupplevelsen ingår tillgång till olika former av bad, fysisk aktivitet, bastu, mental avkoppling, ansikts- och kroppsvård.²¹ Normalt säljer spaanläggningar även spaartiklar, såsom tvålar, tvättsvampar och olika former av hudvårdsprodukter, företrädesvis sådant som används i verksamhetens behandlingar.

¹⁷ Skrivelse från Westcoast, daterad den 8 februari 2012, bilaga 4, s. 1, och skrivelse från Badanstalten daterad den 14 juni 2011, bilaga 5, s. 2.

¹⁸ Nationalencyklopedin.

¹⁹ ISPA:s beskrivning av spaupplevelse, bilaga 24.

²⁰ Svenska Spahotells rapport: *Vad spahotellgästen vill ha!*, 2010, bilaga 26, s. 14.

²¹ Svenska Spahotells rapport: *Vad spahotellgästen vill ha!*, 2010, bilaga 26, s. 13.

42. Spa bör därför, enligt Konkurrensverkets mening, ses som en samling produkter som paketerats för att utgöra en unik helhetsupplevelse där bland annat olika former av bad, fysisk aktivitet, bastu, mental avkoppling, ansikts- och kroppsvård normalt ingår. Spa utgör därmed en egen produkt ej utbytbar mot andra avkopplande upplevelser. Spaupplevelsen är inte heller utbytbar mot sina delar i den meningen att separat konsumtion av de tjänster och produkter som ingår i spaupplevelsen skulle vara jämförbart med helhetspaketet.
43. Det finns olika typer av spaanläggningar. En tydlig skiljelinje kan dras mellan hotellspa, som erbjuder logimöjligheter, och dagsspa,²² som inte gör det. Ett hotellspabesök med övernattningsmöjligheter är förenat med såväl en längre tidsåtgång som avsevärt högre kostnader än ett dagsspabesök. Vidare är kunder beredda att resa avsevärt längre för ett hotellspabesök med övernattningsmöjligheter än de är beredda att resa för ett dagsspabesök. Mot den bakgrunden måste hotellspa med övernattningsmöjligheter och dagsspa anses utgöra separata produktmarknader.
44. Badanstalten erbjuder inga övernattningsmöjligheter och är således att betrakta som ett dagsspa. Mot den bakgrunden kan den i målet relevanta produktmarknaden avgränsas till marknaden för dagsspa.

Relevant geografisk marknad

45. Transportmöjligheter och transportkostnader kommer vara av stor betydelse för avgränsningen av den relevanta geografiska marknaden. Tidsåtgången för att ta sig till och från dagsspa får inte vara så stor att den går ut över spaupplevelsen, det vill säga tiden för avslappning, reflektion, förnyelse och glädje. Detta talar för att den relevanta geografiska marknaden för dagsspa är lokal.
46. Branschorganisationen Spa & Hälsa har uppgett att vid valet av spa är läget det absolut viktigaste kriteriet samt att kunder sannolikt inte är benägna att åka längre än 60 minuter för att besöka ett dagsspa.²³
47. Av rapporten "Vad spahotellgästen vill ha!" framgår att för 20 procent av spahotellgästerna var läget den avgörande faktorn vid valet av spa. Endast 5 procent av gästerna uppgav att priset var den avgörande faktorn vid valet av spa. Priset var därmed en mindre viktig faktor än rekommendation/rykte (18 procent), tidigare besök (16 procent), omgivning/miljö (9 procent) och

²² I Sveriges Hotell- och Restaurangföretagarnas (SHR) rapport, *Spamarknaden i Sverige – 2010*, bilaga 27, s. 4, definieras dagsspa som anläggningar som inte erbjuder logimöjligheter men där spaverksamhet är en del av företagets verksamhet.

²³ Skrivelse från Spa & Hälsa, daterad den 13 oktober 2011, bilaga 25.

atmosfär/stämning (9 procent).²⁴ I sammanhanget kan nämnas att vid ett hotellspabesök är gäster normalt beredda att åka betydligt längre än vid ett dagsspabesök, enligt branschorganisationen Svenska spahotell upp till 2,5 timmar jämfört med 1 timme.

48. Mot bakgrund av att avståndet utgör en så viktig faktor i förhållande till priset kan det antas att dagsspabesökare normalt kommer att välja det spa som ligger närmast och att mindre prisskillnader inte påverkar detta val i någon nämnvärd utsträckning.
49. I Strömstads kommun finns två dagsspan, Badanstalten och Quality Spa & Resort Strömstad AB (Quality). De befinner sig på samma relevanta geografiska marknad.²⁵
50. I söder gränsar Strömstads kommun till Tanums kommun. I Tanums kommun finns inga span. Närmsta spa, Vann Spa Hotell & Konferens, ligger istället i Brastad i Lysekils kommun.
51. Avståndet mellan Strömstad och Brastad är knappa timmen. För de dagsspakunder i Tanums kommun som bor mitt emellan Strömstad och Brastad kan således span i Strömstad och span i Brastad utgöra direkta alternativ till varandra.
52. Dagsspakundernas rörlighet i sina preferenser torde dock minska ju längre från mittpunkten de bor. För en dagsspabesökare som bor 5 minuter närmre Brastad än mittpunkten kommer det att innebära totalt 20 minuters längre restid tur och retur att åka till Strömstad istället för till Brastad. Flyttar man sig ytterligare 5 minuter från mitten innebär det totalt 40 minuters längre restid att inte välja den ort som ligger närmast. Att dagsspakunder i Strömstad skulle betrakta span i Brastad som alternativ och vice versa framstår som i det närmaste uteslutet.
53. Mot den bakgrunden kan den relevanta geografiska marknaden inte anses sträcka sig längre söderut än att den som störst omfattar Strömstads och Tanums kommuner.
54. I norr och öster gränsar Strömstads kommun till Norge. Det kan noteras att prisnivån i Norge är högre än i Sverige. Som exempel kan nämnas att en "klassisk massage" kostar 800 norska kronor på Quality Spa & Resort Son, som ligger någon mil norr om Moss, en dryg timmes färdväg från Strömstad. Det motsvarar drygt 940 svenska kronor. På Quality Spa & Resort Strömstad,

²⁴ Svenska Spahotell, *Vad Spagästen vill ha!*, 2010, bilaga26, s. 9.

²⁵ För en närmare beskrivning av Quality, se punkterna 64 – 69.

som tillhör samma kedja som Quality Spa & Resort Son, kostar liknande massagepass av samma längd runt 800 kronor.²⁶

55. För dagsspabesökare som bor på den svenska sidan gränsen kommer norska span inte att vara ett alternativ eftersom de både ligger längre bort och är dyrare. För dagsspabesökare bosatta i Strömstad sträcker sig den relevanta marknaden därför inte längre än till gränsen mot Norge.
56. För boende på den norska sidan om gränsen inom en timmes färdväg från Strömstad kan den relevanta geografiska marknaden innefatta både norska och svenska spaanläggningar. Den absoluta merparten av de norska dagsspabesökare som är bosatta inom en timmes färdväg ifrån Strömstad har dock tillgång till betydligt mer närliggande norska span, exempelvis det i Sarpsborg, 35 minuters resväg norr om Strömstad.
57. Eftersom marknaden för dagsspa har en lyxbetoning och läget är av avgörande betydelse för gästernas preferenser framstår det inte som troligt att de norska dagsspabesökare som är bosatta inom en timmes färdväg från Strömstad i någon större utsträckning skulle se dagsspan i Strömstad som ett direkt alternativ till betydligt mer närliggande norska dagsspan.
58. Således utgör dagsspan i Strömstad ett direkt alternativ till norska span endast för de norska kunder som bor i områdena mellan Sarpsborg och Strömstad samt öster om Strömstads kommun, för vilka dagsspan i Strömstad är ungefär lika närliggande som norska alternativ. I sammanhanget kan noteras att just de områdena är relativt glest befolkade samt att trafikanter som passerar Svinesundsbron, som förbinder Sverige och Norge, måste betala en avgift om 20 norska kronor enkel väg.²⁷
59. I teorin skulle alltså den i målet relevanta geografiska marknaden för dagsspan kunna omfatta vissa områden i Norge. Det kan dock noteras att det inte finns några span i dessa områden samt att även om det gjorde det kommer norska spaanläggningar på grund av de högre priserna inte att ha några disciplinerande effekter på dagsspan i Strömstad. Det förtjänar i detta avseende framhållas att i förevarande mål kommer den exakta avgränsningen av den geografiska marknaden inte ha någon avgörande betydelse för bedömningen av konkurrensbegränsningen.
60. Mot den bakgrunden kan den i målet relevanta geografiska marknaden för dagsspan bestämmas till Strömstads och Tanums kommuner.

²⁶ Priser Quality Spa & Resort Son, bilaga 29.

²⁷ Priser för att passera Svinesundsbron, bilaga 30.

Marknadsförhållanden*Marknaden för gymföretag i Strömstads kommun*

61. I Strömstads kommun finns tre gymanläggningar som har öppet för allmänheten, en drivs av Badanstalten, en drivs av Westcoast Fitness Center AB (Westcoast) och en drivs av Quality.
62. Westcoast bedriver gymverksamhet på fyra olika anläggningar i Bohuslän: en i Uddevalla, en i Munkedal, en i Tanum och en i Strömstad. Anläggningarna drivs i samma bolag och verksamheten vid dessa är organiserad på likartat sätt. Anläggningen i Strömstad startades 2009 och är belägen på Prästängens industriområde, cirka två kilometer från Strömstad centrum.
63. Westcoast säljer gymtjänster i form av träningskort som ger tillgång till ett gym med styrketränings-, konditionsmaskiner och fria vikter, gruppträning, solarier, massagefåtöljer, bastu och duschutrymmen. Likt Badanstalten har Westcoast öppet samtliga dagar i veckan.
64. År 2010 omsatte Westcoast 8,4 miljoner kronor, varav 2,5 miljoner kronor var hänförliga till anläggningen i Strömstad.²⁸
65. Quality, som ingår i en hotellkedja, bedriver hotell-, spa- och restaurangverksamhet i Strömstads kommun sedan 2007. Anläggningen är belägen cirka tre kilometer från Strömstad centrum och kunder erbjuds behandlingar, bassäng, relaxavdelning och tillgång till gymfaciliteter samt viss gruppträning.
66. Jämfört med Badanstalten och Westcoast är Qualitys gym mindre och gruppträningsutbudet begränsat. Den som vill träna hos Quality utan att vara hotellgäst kan lösa ett endagarskort eller ett 10-klippkort. I korten ingår, förutom gym och gruppträning, alltid tillgång till Qualitys spaavdelning.
67. För närvarande kan Qualitys gymfaciliteter och gruppträningsutbud närmast betraktas som en integrerad del av den spaupplevelse man erbjuder sina logigäster och dagspabesökare. Det skulle dock, enligt Konkurrensverkets bedömning, vara relativt enkelt för Quality att utöka sitt träningsutbud och erbjuda kunder även mer renodlade träningskort. Quality får därmed betraktas åtminstone som en potentiell aktör på marknaden för gymtjänster i Strömstad.

²⁸ Westcoast Fitness Center AB resultatrapport från 2008-2010, bilaga 23.

Figur 1: Marknadsandelar baserat på försäljningsintäkter år 2010.²⁹

Marknaden för dagsspa i Strömstads och Tanums kommuner

68. På marknaden för dagsspa i Strömstads och Tanums kommuner finns Badanstalten och Quality.
69. Quality är främst ett spahotell men liksom andra spahotell säljer företaget även dagsspatjänster till andra än hotellgäster, vilka har möjlighet att lösa engångsdagskort eller 10-klippkort till dagsspa. I alla kort ingår tillgång till hela spaavdelningen, inklusive gym och gruppträning. Behandlingar och spaartiklar utgör tilläggstjänster som betalas separat. Qualitys spaverksamhet har öppet samtliga dagar i veckan.
70. Den del av verksamheten som riktas till andra än hotellgäster uppfyller definitionen för ett dagsspa och får anses jämförbar med den spaverksamhet Badanstalten bedriver. Quality har uppskattat att de besökare som nyttjar Qualitys spa utan att vara hotellgäster genererar mellan 100 000 och 1 000 000 kronor per år i försäljningsintäkter.³⁰ I nedanstående figur 2 utgår Konkurrensverket från att Qualitys omsättning på dagsspamarknaden i Strömstads och Tanums kommuner uppgår till en miljon kronor per år.

²⁹ Westcoast Fitness Center AB resultatrapport från 2008-2010, bilaga 23, skrivelse från Badanstalten, daterad den 22 augusti 2011, bilaga 6.

³⁰ E-post från Quality Spa & Resort Strömstad, daterad den 6 november 2012, bilaga 32.

Figur 2: Marknadsandelar baserat på försäljningsintäkter 2010.³¹

Konkurrensbegränsningen

Allmänt

71. Syftet med bestämmelserna i 3 kap. 27 § KL är att komma tillrätta med konkurrensnedvridningar som kan uppkomma när offentliga aktörer bedriver säljverksamhet i konkurrens med privata aktörer. Offentliga aktörer verkar under andra förutsättningar än privata aktörer och utgångspunkten för bestämmelserna i 3 kap. 27 § KL är att det offentliga inslaget i sig i allmänhet kan ge upphov till marknadsstörningar.³²
72. Enligt 3 kap. 27 § KL får en kommunal säljverksamhet förbjudas om den (i) snedvrider, eller är ägnad att snedvrیدا, förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden eller (ii) hämmar, eller är ägnad att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens.
73. Rekvisitetet "snedvrider, eller är ägnat att snedvrیدا förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden" tar närmast sikte på att det inte råder konkurrens på så lika villkor som möjligt på grund av att den offentliga aktören verkar på marknaden under andra förutsättningar än de privata aktörerna.³³

³¹ Skrivelse från Badanstalten, daterad den 14 juni 2011, bilaga 5, och e-post från Quality Spa & Resort Strömstad, daterad den 6 november 2012, bilaga 32.

³² Prop. 2008/09:231, s. 35.

³³ Prop. 2008/09:231, s. 36 och 57.

74. Rekvisitet "hämmar, eller är ägnat att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens" tar sikte på fall där det privata alternativet faller bort eller att privata aktörer över huvud taget inte träder in på marknaden till följd av den offentliga aktörens beteende liksom när de privata företagens tillväxt och utveckling hejdas eller på annat sätt hålls tillbaka.³⁴ I vissa fall kan den offentliga aktörens blotta närvaro på marknaden hämma konkurrensen.³⁵
75. Vissa omständigheter som här anges vara snedvridande kan även vara hämmande, och vice versa. Frågan om en viss omständighet ska hänföras till konkurrensnedvridande eller konkurrenshämmande effekter har emellertid inte någon självständig betydelse för prövningen, eftersom en verksamhet kan förbjudas enligt 3 kap. 27 § KL såväl till följd av snedvridande som hämmande effekter.
76. Av förarbetena till bestämmelsen i 3 kap. 27 § KL framgår att konkurrensneutrala beteenden inte omfattas av bestämmelsen.³⁶ De konkurrensnedvridande eller konkurrenshämmande effekterna bör alltså vara av någon betydelse för att ett förbud ska kunna meddelas.³⁷ Något märkbarhetskrav bör dock inte ställas upp, eftersom man därigenom inte fullt ut kan ta i beaktande den grundläggande skillnaden mellan offentliga och privata aktörer.³⁸

Samdrifts- och samlokaliseringsfördelar

77. Badanstalten har etablerat gym- och spaverksamheterna i anslutning till en redan befintlig simhall med duschar, bastu, omklädningsrum och reception. Badanstalten samordnar entré, reception, omklädningsrum samt duschutrymmen för all sin verksamhet. I stort sett all fast anställd personal arbetar i samtliga verksamheter och personalen har gemensamt ansvar för reception-, tvätt- och städuppgifter.³⁹ Badanstalten kan således dra nytta av simhallsverksamheten genom att samordna sina resurser och därigenom sänka sina kostnader såväl i spaverksamheten som i gymverksamheten.

³⁴ Prop. 2008/09:231, s. 57.

³⁵ Prop. 2008/09:231, s. 36.

³⁶ Prop. 2008/09:231, s. 37.

³⁷ A. st.

³⁸ A. st.

³⁹ Skrivelse från AB Strömstads Badanstalt, daterad den 14 juni 2011, bilaga 5.

78. I förhållande till Badanstaltens dagsspaverksamhet kan noteras att det i regel krävs förhållandevis stora investeringar för ett företag som vill uppföra en spaanläggning. Ett riktmärke för många spaföretag är att det ska finnas en pool motsvarande 10 kvadratmeter i nära anslutning till spaanläggningen.⁴⁰ Genom att samlokalisera spat med den kommunala simhallen har Badanstaltens spaverksamhet besparats denna investering.
79. Att uppföra och driva en simhall är i regel inte möjligt utan offentliga subventioner. Ett privat gym- eller spaföretag kan därmed inte nå Badanstaltens möjligheter till nu aktuella kostnadsbesparingar utan att först ha vunnit ett kontrakt i någon form av konkurrensutsättning. Möjligheten att enkelt kombinera bad och gym utgör dessutom en fördel gentemot privata gymföretag som inte kan erbjuda denna kombination.

Förmånliga hyresvillkor

80. Den 12 december 2005 tecknade Badanstaltens lokalhyreskontrakt med Fastighetsbolaget. I lokalhyreskontraktet fastställdes ett bashyresbelopp. Bashyresbeloppet uppräknat med konsumentprisindex utgör den faktiska årshyra Badanstalten betalar.⁴¹
81. Enligt Fastighetsbolaget beräknades bashyresbeloppet i lokalhyreskontraktet med hänsyn till Badanstaltens betalningsförmåga och fastighetsbolagets kostnader för de uthyrda lokalerna år 2005. Beloppet fastställdes till 1 451 000 kronor, vilket vid tidpunkten motsvarade ungefär 60 procent av Fastighetsbolagets kostnader för lokalerna. Denna, för Badanstalten förmånliga, hyressättningsmodell har sitt ursprung i att Badanstalten under perioden åren 1997 – 2007 var helägt av Fastighetsbolaget.⁴²
82. Det kan nämnas att i förhållande till övrig kommunal verksamhet beräknar Fastighetsbolaget lokalhyror utifrån självkostnadsprincipen, det vill säga lokalhyran ska täcka 100 procent av Fastighetsbolagets kostnader för lokalen, och för externa hyresgäster utgår marknadsmässiga lokalhyror.⁴³
83. De förmånliga hyresvillkoren bidrar till att Badanstalten kan bedriva sin verksamhet utan krav på samma affärsmässighet och riskhänsyn som krävs i privata företag.

⁴⁰ E-post från Svenska spahotell, daterad den 16 januari 2012, bilaga 31, s.1.

⁴¹ Lokalhyresavtal mellan AB Strömstadslokaler och AB Strömstads Badanstalt, bilaga 20.

⁴² Skrivelse från AB Strömstadslokaler, daterad den 23 augusti 2011, bilaga 21, och skrivelse från AB Strömstadslokaler, daterad den 24 september 2011, bilaga 22.

⁴³ Skrivelse från AB Strömstadslokaler, daterad den 24 september 2011, bilaga 22 s. 2.

Finansiella fördelar

84. Kommunala aktörer är bundna av självkostnadsprincipen. För att konkurrerande privata företag med vinstkrav ska kunna ge kunder ett likvärdigt erbjudande måste de vara mer effektiva. Om den kommunala konkurrenten dessutom har andra finansiella fördelar eller till och med får direkta bidrag krävs ytterligare effektivitetsfördelar hos den privata aktören. Ju större de finansiella fördelarna och/eller stödet är desto mer effektivt måste det privata företaget vara för att klara konkurrensen med den kommunala aktören. Detta medför att sådana fördelar och stöd hämmar, eller är ägnade att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens på den marknad där den kommunala aktören verkar.
85. År 2001 genomförde Fastighetsbolaget en investering om 2 400 000 kronor för att uppföra Badanstaltens spaanläggning.⁴⁴ Att dessa investeringskostnader inte täcks av Badanstaltens hyresbetalningar framgår tydligt av det förhållandet att hyran inte täcker Fastighetsbolagets kostnader för lokalerna.⁴⁵ Dessa förhållanden utgör en avsevärd skillnad från de villkor som gäller för privata spaföretag, vilka själva måste bära de finansiella kostnaderna för investeringar i spaverksamheten.
86. Som framgår av *tabell 1* ovan har Badanstalten dessutom en lång historia av kommunala stöd bakom sig. Under åren 1997 – 2009 har rena driftsbidrag om totalt cirka 14 miljoner kronor betalats ut till Badanstalten. I Badanstaltens årsredovisning för 2010 anges under rubriken "utsikter för framtiden" att förväntade hyreshöjningar under 2012 "sannolikt kommer att medföra behov av kommunalt stöd".⁴⁶ Mot den bakgrunden framstår det som sannolikt att Badanstalten även i framtiden kan komma att uppbära kommunala stöd vid vikande lönsamhet i verksamheten.
87. Det kan noteras att Badanstalten saknar särredovisning för simhalls-, gym och spaverksamheterna. Det går således inte att härleda vilka intäkter eller stöd som är hänförliga till vilka kostnader. Även om det är sannolikt att en viss del av det redan utbetalda stödet kan ha tillfallit Badanstaltens simhallsverksamhet innebär bristen på särredovisning att det inte kan utslutas att en stor del av det utbetalade stödet även har kommit Badanstaltens gym- och dagsspaverksamheter tillgodo.

⁴⁴ Skrivelse från AB Strömstadslokaler, daterad den 24 september 2011, bilaga22, s. 1

⁴⁵ Skrivelse från AB Strömstadslokaler, daterad den 23 augusti 2011, bilaga 21, och Skrivelse från AB Strömstadslokaler, daterad den 24 september 2011, bilaga 22.

⁴⁶ AB Strömstads badanstalt, årsredovisning för räkenskapsåret 2010, bilaga 18, s. 4.

88. Privata företag har inte möjligheten att få kostnadstäckning genom kommunala anslag och måste därför driva sin verksamhet med en helt annan affärsmässighet och riskhänsyn. Kommunens stöd till Badanstalten innebär således att konkurrensen snedvrids, eller i vart fall riskerar att snedvridas, på de i målet relevanta marknaderna.
89. Badanstalten har i kontakter med Konkurrensverket framfört att man från och med den 1 januari 2013 kan komma att införa särredovisning avseende kostnader och intäkter för simhalls-, gym- och spaverksamheterna. Om så blir fallet är det bra från konkurrenssynpunkt. Särredovisning av verksamheterna ökar transparensen och minskar risken för dels dold korssubventionering från simhallsverksamheten till de konkurrensutsatta verksamheterna, dels att bidrag till simhallsverksamheten oavsiktligt kommer gym- och spaverksamheterna till del.
90. Det kan dock noteras att den särredovisning Badanstalten har aviserat att man eventuellt kommer att införa inte i sig utgör ett hinder för Strömstads kommun, eller av kommunen ägda bolag, att göra investeringar i badanstaltens gym- och spaanläggning eller till och med ge rena driftsstöd till gym- och spaverksamheterna för det fall kommunen anser att det behövs.
91. Vidare kommer ett eventuellt framtida införande av särredovisning inte att minska den fördel Badanstalten har av att med hjälp av kommunala investeringar och driftsstöd ha kunnat etablera och utveckla gym- och spaverksamheterna så att dessa har vuxit till den starka marknadsposition de har idag.

Badanstaltens närvaro på marknaderna

92. Som anges i förarbetena till bestämmelsen i 3 kap. 27 § KL kan en kommunal aktörs blotta närvaro på marknaden hämma förutsättningarna för en effektiv konkurrens genom att utgöra ett etableringshinder och leda till så kallade undanträngningseffekter.⁴⁷
93. Kommunala företag får inte drivas i vinstsyfte.⁴⁸ Kommunala företag styrs således inte primärt av vinstkrav och de är, till skillnad från privata företag, inte heller långsiktigt bundna av att behöva göra överskott. Kommunala företag kan därför sträva mot andra målsättningar, som att maximera kundnytta, minimera negativa miljöeffekter eller att skapa/bibehålla en hög sysselsättning. Detta medför att det kan vara svårt även för mer effektiva privata konkurrenter att stå sig i konkurrensen med ett kommunalt företag.

⁴⁷ Prop. 2008/09:231, s. 36.

⁴⁸ 2 kap. 7 § Kommunallagen.

94. När en offentlig aktör har en påtaglig närvaro på en marknad kommer privata investerare som överväger att investera på den marknaden vara tvungna att i sitt investeringsbeslut beakta den offentliga aktörens verksamhet. Då kan redan den offentliga aktörens ställning på marknaden medföra att dennes närvaro hämmar, eller är ägnad att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens.
95. I förevarande fall har Badanstalten en marknadsandel om 60 procent på marknaden för gym i Strömstads kommun och en marknadsandel om 77 procent på marknaden för dagsspan i Strömstad och Tanums kommuner. Med så stora marknadsandelar kommer redan Badanstaltens närvaro på marknaden att hämma, eller vara ägnad att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens på dessa marknader.
96. Det förhållandet att Badanstalten dessutom har ett antal fördelar gentemot privata aktörer kommer ytterligare att förstärka de konkurrensbegränsande effekterna av Badanstaltens närvaro på de i målet relevanta marknaderna.

Sammanfattning konkurrensbegränsning

97. Badanstalten bedriver sin säljverksamhet på andra och mer förmånliga villkor än privata aktörer. Vidare har Badanstalten en stark position såväl på marknaden för gym i Strömstads kommun som på marknaden för dagsspan i Strömstads och Tanums kommuner. Badanstaltens säljverksamhet leder därför till att konkurrensen snedvrids och hämmas, eller i vart fall riskerar att snedvridas och hämmas på dessa marknader. Det minskade konkurrenstryck som då uppstår kan på sikt leda till en ineffektiv marknad, ett mindre omfattande utbud, sämre kvalitet och lägre konsumentnytta.

Förenlighet med lag

Inledning

98. Av föregående avsnitt framgår att Badanstaltens gym- och spaverksamheter begränsar konkurrensen på dels, marknaden för gym i Strömstads kommun, dels marknaden för dagsspan i Strömstads och Tanums kommuner. Enligt bestämmelsen i 3 kap. 27 § KL får en konkurrensbegränsande kommunal säljverksamhet inte förbjudas om den är förenlig med lag.
99. När det gäller kommuners verksamhet innehåller kommunallagen (1991:900) regler om i vilka fall kommuner får befatta sig med en verksamhet. Enligt 2 kap. 1 § kommunallagen får kommuner bedriva verksamhet av allmänt intresse med anknytning till dess område eller medlemmar. Detta kallas för den allmänna kompetensen. De rättsliga ramarna för kommuners allmänna kompetens framgår av rättspraxis. Vid bedömning av vad som är ett allmänt

kommunalt intresse ska hänsyn tas till om det är lämpligt, ändamålsenligt och skäligt att kommuner engagerar sig i verksamheten.⁴⁹

100. Enligt förbudet mot spekulativ näringsverksamhet i 2 kap. 7 § kommunallagen får kommunerna emellertid endast bedriva näringsverksamhet om den drivs utan vinstsyfte och går ut på att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna i kommunen. Av förarbetena framgår att möjligheten till kommunala engagemang inom näringslivet endast är av ren undantagskaraktär.⁵⁰
101. Det som kännetecknar de så kallade sedvanliga kommunala näringsverksamheterna, tillåtna enligt 2 kap. 7 § kommunallagen, är att de i stor utsträckning handlar om att tillhandahålla anläggningar åt allmänheten. Vidare är många av de kommunala affärsverksamheterna monopolartade och inte sällan koncessionsbundna. Framför allt har det kommunala engagemanget haft sin grund i konkreta, ofta tekniskt betingade, behov av omfattande lokal samverkan mellan människorna i tätorten.⁵¹
102. Kommunala simhallar har under lång tid ansetts vara en sådan verksamhet kommuner får bedriva. Möjligheterna att driva simhallar utan offentliga subventioner är begränsade och i praktiken finns få privata företag som vill uppföra och driva simhallar. Samtidigt finns ett tydligt kommunalt allmänt intresse av att kommuninvånarna har tillgång till en simhall, till exempel för att främja simkunnighet. Det har därför ansetts lämpligt, ändamålsenligt och skäligt att kommuner innehar och driver simhallar. Denna del av Badanstaltens verksamhet är inte ifrågasatt i målet.
103. Det förhållandet att det kan vara kompetensenligt för en kommun att uppföra och driva en simhall innebär dock inte att det därmed är lämpligt, ändamålsenligt och skäligt att kommunen även driver allehanda andra säljverksamheter i simhallen. Sådana säljverksamheter måste istället bedömas på sina egna meriter.

Gymverksamhet

104. På gymmarknaden verkar till största delen privata företag. I princip finns det förutsättningar att etablera en lönsam gymverksamhet i tätorter med åtminstone 5 000 invånare. I Strömstads kommun, som har 12 010 invånare⁵², finns förutom Badanstalten ett privat företag som erbjuder gymtjänster.

⁴⁹ Prop. 1990/91:117, *Ny kommunallag*, s. 148.

⁵⁰ Prop. 1990/91:117, s. 34.

⁵¹ Ulf Lindquist, *Kommunala befogenheter*, 7:e uppl., 2011, s. 369 f.

⁵² Statistik från SCB, daterad 12 mars 2011, bilaga 7.

105. Investerings- och driftskostnaderna för gymverksamhet är alltså inte större än att det går att täcka dessa med försäljningsintäkter och ändå ha utrymme för vinst. Inte heller i övrigt föreligger något behov av kommunal inblandning för att gymtjänster ska kunna tillhandahållas i Strömstads kommun.
106. När det gäller gymverksamhet saknas alltså de förhållanden som kännetecknar sedvanliga kommunala affärsverksamheter. Mot denna bakgrund kan försäljning av gymtjänster inte anses vara en sådan sedvanlig kommunal affärsverksamhet som är tillåten enligt 2 kap. 7 § kommunallagen.
107. Det kan noteras att sedan år 2005 har Badanstaltens uppskattade försäljningsintäkter från gymverksamheten uppgått till i genomsnitt 37 procent av bolagets totala årsomsättning (36 procent 2010).⁵³ Omfattningen av Badanstaltens gymverksamhet är därmed så stor att någon anknytningskompetens inte skulle kunna komma ifråga ens om gymverksamheten hade ett nära och naturligt samband med Badanstaltens simhallsverksamhet som står för en tredjedel av bolagets totala årsomsättning (33 procent 2010).⁵⁴
108. Badanstaltens gymverksamhet kan således inte anses förenlig med lag i den mening som avses i 3 kap. 27 § KL.

Spaverksamhet

109. Inledningsvis förtjänar framhållas att spaverksamhet generellt sett är av en sådan lyxbetonad karaktär att det knappast kan anses vara av allmänt intresse att en kommun befattar sig med sådan verksamhet.
110. Vidare är spaverksamhet inte förknippad med sådana förhållanden som normalt kännetecknar sedvanlig kommunal affärsverksamhet. Spatjänster tillhandahålls till största delen av privata företag och i Strömstads kommun finns, förutom Badanstalten, ytterligare ett spaföretag. Normalt är vare sig investerings- eller rörelsekostnaderna för ett spa större än att de kan täckas med försäljningsintäkter och ge utrymme för viss vinst.
111. Inte heller i övrigt föreligger några behov av kommunal inblandning för att spatjänster ska kunna tillhandahållas. Mot denna bakgrund kan dagsspaverksamhet inte anses vara en sådan sedvanlig kommunal affärsverksamhet som är tillåten enligt 2 kap. 7 § kommunallagen.
112. Det kan noteras att sedan 2005 har Badanstaltens försäljningsintäkter från dagsspaverksamheten uppgått till i genomsnitt 27 procent av bolagets totala årsomsättning (31 procent 2010). Omfattningen av Badanstaltens dagsspaverksamhet är därmed så stor att någon anknytningskompetens inte

⁵³ Skrivelse från Badanstalten, daterad den 22 augusti 2011, bilaga 6.

⁵⁴ Se exempelvis RÅ 1992 ref. 61.

skulle kunna komma ifråga ens om dagsspaverksamheten hade ett nära och naturligt samband med Badanstaltens simhallsverksamhet.⁵⁵

113. Badanstaltens dagsspaverksamhet kan således inte anses förenlig med lag i den mening som avses i 3 kap. 27 § KL.

Konkurrensverkets sammantagna bedömning och vitet

Sammanfattningen bedömning

114. Badanstalten är en offentlig aktör som bedriver säljverksamhet i form av tillhandahållande av gymtjänster samt tillhandahållande av dagsspatjänster.
115. Badanstaltens gymverksamhet snedvrider och hämmar, eller är ägnad att snedvrida och hämma, konkurrensen på marknaden för gymtjänster i Strömstads kommun.
116. Badanstaltens dagsspaverksamhet snedvrider och hämmar, eller är ägnad att snedvrida och hämma, konkurrensen på marknaden för dagsspan i Strömstads och Tanums kommuner.
117. Såväl gymverksamheten som spaverksamheten bedrivs i strid med kommunalrättsliga principer och verksamheterna är därmed inte förenliga med lag.
118. Förutsättningarna att bifalla Konkurrensverkets talan om förbud enligt 3 kap. 27 och 28 §§ KL är därmed uppfyllda.
119. Av effektivitetsskäl finns det anledning att, i enlighet med 3 kap. 29 § KL, utsträcka förbudet till att omfatta även verksamheter som väsentligen överensstämmer med gym- eller dagsspaverksamhet. Detta eftersom det annars finns en risk att förbudet blir verkningslöst.⁵⁶
120. Det är angeläget att de marknadsstörningar som Badanstaltens engagemang i gym- och dagsspaverksamhet ger upphov till avslutas så snart som möjligt. Konkurrensverket är dock medvetet om att det kan ta viss tid för Badanstalten att överlåta de aktuella verksamheterna, eller på annat sätt se till att dessa övergår i privat regi, exempelvis genom en konkurrensutsatt koncessionstilldelning. Konkurrensverket bedömer att en rimlig tid för detta är sex månader.

⁵⁵ A. a.

⁵⁶ Prop. 2008/09:231, s. 41 och 60.

Vitet

121. Förbudet enligt yrkandet bör förenas med vite.
122. Enligt 3 § lagen (1985:206) om viten ska vite fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå denne att följa det föreläggande som är förenat med viten.
123. Av förarbetena till ovan nämnda bestämmelse framgår att viten ska bestämmas så högt att det inte blir ekonomiskt fördelaktigt för adressaten att underlåta att iakttä det.⁵⁷
124. Badanstaltens omsättning för gym- och spaverksamheterna uppgick 2010 till sammanlagt 7,2 miljoner kronor. I sammanhanget måste också beaktas att Strömstads kommun tidigare har visat sig beredd att skjuta till belopp i 1,5 miljoner kronorsklassen vid underskott i Badanstaltens verksamhet samt att det är angeläget att Badanstaltens konkurrensbegränsande säljverksamhet upphör.
125. Mot denna bakgrund bedömer Konkurrensverket att ett vitesbelopp om två miljoner kronor är skäligt och bör förmå Badanstalten att efterfölja förbudet.

Bevisuppgift

126. Konkurrensverkets preliminära bevisuppgift återfinns i bilaga 1.
-

Per Karlsson

Mårten Hyltner

⁵⁷ Prop. 1984/85:96, s. 27.